

บทนำ

สภาพของประเทศต่าง ๆ ก่อนปี ค.ศ. 1789

ประเทศมหาอำนาจ ในปลายศตวรรษที่ 18 อังกฤษ ฝรั่งเศส ออสเตรีย รัสเซียและ รัสเซียได้ชื่อว่าเป็นมหาอำนาจทั้งห้า สำหรับอังกฤษถึงแม้ว่าจะได้ชื่อว่าเป็นมหาอำนาจ แต่ถ้าจะ พิจารณากันถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ไม่น่าจะเป็นไปได้ เพราะมีกองทัพที่ไม่ใหญ่โตนักและยังคงอยู่ กระจุกกระจายจากดับลินถึงหมู่เกาะอินเดียตะวันตก จากควิเบคแม่น้ำเซนต์ลอว์เรนซ์—จนถึงกัลกัตตา และถึงแม้ว่าจะมีการค้าและการอุตสาหกรรมที่แข็งแกร่ง มีกองทัพเรือเป็นบ้อมปราการที่มั่นคง เป็น เสียงใหญ่ในการพิพาทระหว่างประเทศยุโรป แต่การมีอาณานิคมที่มากมายได้นำความยุ่งยากมาให้กับ อังกฤษไม่น้อยเช่นเดียวกัน อังกฤษจำต้องพยายามเข้ามามีบทบาทในยุโรปกลางตั้งแต่สมัยพระเจ้าจอร์จ ที่ 3 ซึ่งได้ดำเนินนโยบายทางการทูตจนสามารถ—มีสิทธิเหนือเฮนโนเวอร์ เพื่อจะได้ใช้เป็นฐานที่จะ ขยายอำนาจออกไปในผืนแผ่นดินใหญ่ยุโรป และเพื่อตัดปัญหาที่ความปลอดภัยของประเทศอาจถูก คุกคามถ้าหากเกิดการสงครามกับประเทศในยุโรป

ฝรั่งเศสประเทศที่ตั้งอยู่เพียงข้ามช่องแคบอังกฤษเริ่มหมดความน่าเกรงกลัวลงหลังจากสิ้น สมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แต่อย่างไรก็ตามฝรั่งเศสยังคงมีกองทัพบกมหา มา ความได้เปรียบจากสภาพ ภูมิศาสตร์และความมั่งคั่งของทรัพยากรธรรมชาติ จึงทำให้ฝรั่งเศสยังคงอยู่ในฐานะมหาอำนาจถึงแม้ จะเป็นลักษณะของ Old Régime ฝรั่งเศสเป็นเจ้าของอาณานิคมในภาคโพ้นทะเลและกองทัพเรือที่ น่าเกรงขามแม้แต่สำหรับอังกฤษที่ได้ชื่อว่าเป็นเจ้าทะเล และถึงแม้จะได้สูญเสียอาณานิคมในครั้งแรก ของศตวรรษที่ 18 แต่ยังคงเป็นเจ้าของสถานการค้าที่สำคัญ เช่น ฟอนดิกเซอร์ในอินเดีย Gorée ใน Equatorial Africa และหมู่เกาะที่มีค่าอื่น ๆ เช่น Martinique ในทะเลแคริบเบียน แม้แต่หลังจากต้องแพ้สงครามกับอังกฤษในปี ค.ศ. 1763 แล้ว พระมหากษัตริย์ของฝรั่งเศสยังคงมีสิทธิเหนือ แคว้นลอว์เรนซ์ และคอร์ซิกาซึ่งได้มาจากสาธารณรัฐเจนัวอีกด้วย

จากแผนที่จะได้เห็นมหาอำนาจที่จะเป็นคู่แข่งของฝรั่งเศสได้ คือ อาณาจักรโรมันอันศักดิ์ สิทธิ์ของประชาชาติเยอรมันซึ่งประกอบด้วยกษัตริย์สองราชวงศ์ ราชวงศ์แฮปส์เบิร์กซึ่งมีอำนาจอยู่ที่ ออสเตรีย จักรพรรดิโจเซฟที่ 2 ได้ชื่อว่าเป็นจักรพรรดิของอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์โดยการเลือกตั้ง และโดยสายเลือดพระองค์จะดำรงตำแหน่งอาร์คบิชอปแห่งออสเตรีย ดยุกแห่ง Styria และคารินเทีย

เคาน์ตีแห่ง Tyrol กษัตริย์แห่งฮังการีและโบฮีเมีย มาเกรฟแห่งโมราเวีย และลอร์ดแห่งดินแดน
สลาฟ (จาก Polish Galicia ทางเหนือจนถึงสโลวีเนียและโครเอเชียทางใต้) นอกจากนั้นยัง—ครอบ
ครองลอมบาดีในอิตาลีและออสเตรียเนเชอร์แลนด์ (เบลเยียม) ปกครองประชากรจำนวนที่มากกว่า
ฝรั่งเศสซึ่งจะหมายถึงพลังทางทหารที่ยิ่งใหญ่ ถึงแม้จะเป็นพลังที่มีความอ่อนแออยู่เบื้องหลังก็ตาม

เล็กลงมาคือราชวงศ์โฮเฮนโซลเลอร์น ในปี ค.ศ. 1786 ที่พระเจ้าเฟรเดอริกที่ 2 สิ้น
พระชนม์พระองค์ได้รับเลือกเป็นอัครมุขนายกแห่งอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ พระองค์ทรงเป็นมาเกรฟ
แห่งแบรอนเดนเบิร์ก แกรนด์ดยุกแห่งไซลีเซีย และนอกจากอาณาจักรพระองค์ทรงดำรงตำแหน่งกษัตริย์
แห่งปรัสเซียซึ่งรวมทั้งดินแดนโปแลนด์ตะวันตกซึ่งได้มาในปี ค.ศ. 1772 ด้วย เป็นเจ้าของดินแดน
เคอร์เฟและมาร์คที่มั่งคั่งในไรน์แลนด์ Minden Ravensberg บนแม่น้ำเวสเซอร์ (Weser) ฟริส-
เซียตะวันออกบนฝั่งทะเลเหนือ ส่วนทางด้านใต้เป็นเจ้าของผู้ครองแคว้น Neuchâtel และเป็นสมาชิก
ในสมาพันธ์รัฐสวิส (Swiss Confederation) สุดท้ายมีอิทธิพลอยู่เหนือ Ansbach และ Bayreuth
ในเยอรมันตอนกลาง นอกจากนั้นปรัสเซียมีชื่อเสียงโด่งดังมาจากการรบชนะออสเตรียในปี ค.ศ. 1740
ประสบความสำเร็จในการต่อต้านการรวมตัวกันของฝรั่งเศส ออสเตรียและรัสเซียในระหว่างปี ค.ศ.
1756—63 และเมื่อสิ้นสมัยของพระเจ้าเฟรเดอริคมหาราชทั้งรัฐบาลและกองทัพปรัสเซียได้รับการยอมรับ
ว่าเป็นหนึ่งขงยุโรป

ภายใต้การปกครองของพระนางแคทเธอรีนที่ 2 ซึ่งเป็นเชื้อสายเยอรมัน รัสเซียได้กลาย
มาเป็นมหาอำนาจของทวีปยุโรปในขณะนั้น นับแต่การสิ้นพระชนม์ของพระเจ้าปีเตอร์มหา
ราชในปี ค.ศ. 1725 อาณาจักรของราชวงศ์โรมานอฟได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง ทางเหนือ
ถึงฟินแลนด์ ทางตะวันตกได้ดินแดนโปแลนด์ (บางส่วน ค.ศ. 1772) ทางใต้มาถึงรูมาเนียและยัง
มีอิทธิพลในดินแดนอาณาจักรออตโตมัน จนกล่าวได้ว่าไม่มีสมัยไหนที่อำนาจจากเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก
จะเข้มแข็งเท่าครั้งนี้

ประเทศจีนเอง มีหลายประเทศที่เคยเป็นมหาอำนาจมาก่อนในตอนต้นศตวรรษที่ 18
แต่ได้ถึงกาลตกต่ำลง เช่น โปแลนด์ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นอาณาจักรศูนย์กลางของชาวสลาฟ แต่บัดนี้
ได้ตกอยู่ในสภาพที่เสื่อมถอย สภาพสังคมที่เป็นอัมพาตเนื่องจากต้องสูญเสียอำนาจไปนับแต่ ค.ศ. 1772
ออตโตมันเป็นอาณาจักรที่ความเจริญได้เสื่อมถอยลงรวดเร็วยิ่งไปกว่านั้นอีกในช่วงเวลาเพียงศตวรรษ
เดียว ก่อน ค.ศ. 1683 กองทัพเติร์กเคยบุกเข้าประชิดถึงกำแพงกรุงเวียนนาแต่ในศตวรรษที่ 18
อาณาจักรออตโตมันต้องมาพ่ายแพ้ต่อรัสเซีย และในบั้นปลายคือการแตกแยกของอาณาจักรซึ่งทรง
อิทธิพลทั้งในเปอร์เซีย บอลข่าน อาฟริกาเหนือ และคอเคเซียน เหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นได้อาจ

เป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรสเปนในปลายศตวรรษที่ 16 เป็นต้นมาก็กลายมาเป็นประเทศขึ้นรอง ถึงแม้จะประกาศอิสรภาพในปี ค.ศ. 1640 แต่ผลของสงครามก็เอกราชได้ทำให้อำนาจกองทัพเรือพินาศไป ต้องสูญเสียอาณานิคมให้กับดัช โปรตุเกสอาจจะยังคงมีความสำคัญอยู่บ้างในแง่ที่ยังเป็นเจ้าของบริษัทการค้า สิทธิทางการค้าและดินแดนในภาคพื้นทะเล ทั้งในอาฟริกาใต้และอเมริกา

สาธารณรัฐดัชซึ่งเคยเป็นมหาอำนาจทางทะเลอันดับที่สามได้ตกต่ำลงอย่างรวดเร็วนับจาก ค.ศ. 1780 เช่นเดียวกับสเปนและโปรตุเกส ดัชยังคงมีอำนาจทางเศรษฐกิจผ่านทางบริษัทการค้า (บริษัทอินเดียตะวันออก) ทั้งในชิลอน อินเดีย อาฟริกาใต้ อเมริกาใต้ แต่ต่างกับประเทศศัตรูเก่าในแง่ที่ดัชสามารถใช้ผลประโยชน์จากอาณานิคมทำให้คนมีความมั่นคงอยู่ในยุโรปได้ นอกจากประเทศดังกล่าวแล้วก็ยังมีประเทศมหาอำนาจเก่า ๆ อื่นอีก เช่น สวีเดน เดนมาร์ก นอร์เวย์ และสหพันธรัฐสวิสซึ่งต้องเผชิญปัญหาคล้ายคลึงกัน

นอกจากประเทศใหญ่ที่กล่าวมาแล้ว ยังมีรัฐเล็ก ๆ อีกเป็นจำนวนมาก แต่ก็เป็นที่น่าสนใจไม่น้อยทั้งในแง่ระบบการปกครองและในด้านกาไร้นโยบายต่างประเทศของมหาประเทศ รัฐเล็ก ๆ เหล่านี้อยู่ในฐานะต่าง ๆ กันในวงการเมืองระหว่างประเทศ บางรัฐมีลักษณะเป็นรัฐกันชนของประเทศใหญ่ และเป็นดินแดนที่หมายปองของประเทศใหญ่ พิต (Yonger Pitt) นายกรัฐมนตรีของอังกฤษเรียกรัฐเล็ก ๆ เหล่านี้ว่า "swarm of gnats" รัฐเหล่านี้มีลักษณะการเมืองที่ต่าง ๆ กัน แบบที่หนึ่งเป็นรัฐที่ผู้ปกครองเป็นพระ ซึ่งเท่ากับว่าจะสังกัดกับศาสนจักรที่กรุงโรม เช่นรัฐตอนกลางของอิตาลี อวียงทางตอนใต้ของฝรั่งเศสและอีกหลายรัฐในอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ แบบที่สองรัฐที่ปกครองโดยบรรพาส เช่นรัฐต่าง ๆ ในเยอรมนีซึ่งมีถึงประมาณ 200 รัฐ เช่นดัชชีแห่งวูเทมเบอร์ก (Duchy of Wurttemberg) มาเกรฟแห่งเบเดน (Baden) หรือของเฮสซี—เคสเซล (Hesse Cassel) หรือ แซกซี—ไวมา (Saxe Weimar) เป็นต้น และยังมีรัฐที่เล็กมาก ๆ ลงไปอีกซึ่งมีประชาชนประมาณเพียง 1,000 คน แต่ก็ปกครองเป็นอิสระ แบบที่สามและเป็นแบบสุดท้ายได้แก่รัฐเสรี (free cities) เช่น เบรเมน แฮมเบิร์ก แฟรงก์เฟิร์ต นูเรมเบิร์ก หรือเจนัวทางตอนเหนือของอิตาลี

ถึงแม้จะเป็นรัฐเล็ก ๆ มีประชากรไม่มากมายแต่รัฐเหล่านี้ก็สามารถตั้งเอามหาอำนาจเข้ามาพัวพันจนอาจกลายเป็นการพิพาทกันระหว่างประเทศได้ เช่น รัฐเนเป็ลส์ซึ่งมีสภาพภูมิศาสตร์ที่จะ

